

MADEN SEKTÖRÜ GÖRÜNÜMÜ

Ülkemizin karmaşık jeolojik ve tektonik yapısı çok çeşitli maden yataklarının bulunmasına olanak sağlamıştır. Günümüzde dünyada yaklaşık 90 çeşit madenin üretimi yapılmaktayken ülkemizde 60 civarında maden türünde üretim yapılmaktadır. MTA verilerine göre, dünyada 132 ülke arasında toplam maden üretim değeri itibarıyla 28'inci sırada yer alan ülkemiz, maden çeşitliliği açısından ise 10'uncu sırada bulunmaktadır. Başta endüstriyel ham maddeler olmak üzere, bazı metalik madenler, linyit ve jeotermal kaynaklar gibi enerji ham maddeleri açısından ülkemiz zengindir. Ancak birkaç maden dışında dünya ölçeğindeki rezervlerimiz kısıtlıdır.

Ülkemiz 50 çeşit madende kısmen yeterli kaynaklara sahipken, 27 maden ve mineralin günümüzde bilinen rezervleri ve kaliteleri ekonomik madencilik için yetersizdir. Ülkemizin, maden kaynakları ve çeşitliliği bakımından kendi kendine kısmen yeterli olan ülkeler arasında yer aldığı söylenebilir.

2012 yılında 151,8 milyar dolara ulaşan ülkemiz toplam ihracatından %2,8 pay alan madencilik sektörü ihracatı, bir önceki yıla göre %8,23 artışla 4,18 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Madencilik sektörü 2013 yılı hedefi olarak ise 4,5 milyar USD olarak öngörülmüştür.

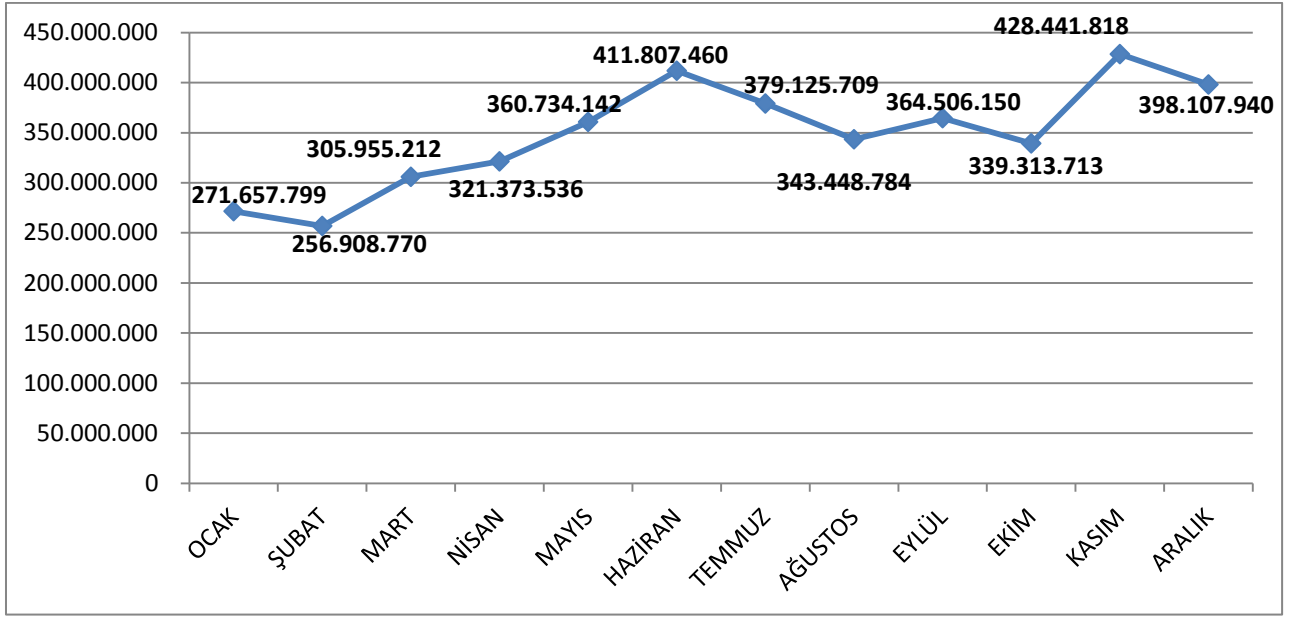
Tablo 1: Türkiye İhracatı İle Maden İhracatının Karşılaştırılması

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Toplam İhracat (x 1.000 \$)	73.444.821	85.774.644	105.964.665	132.027.195	102.142.612	113.685.989	134.571.338	151.860.846
Maden İhracatı (x 1.000 \$)	1.525.094	2.080.486	2.715.825	3.241.019	2.508.609	3.655.300	3.876.465	4.181.381
Maden İhracatının Toplam İhracattaki Payı (%)	2,0	2,4	2,5	2,4	2,4	3,2	2,9	2,8

Kaynak: TİM

2012 yılında maden sektörü ihracatı ay bazında incelendiğinde tablo şu şekilde olmaktadır.

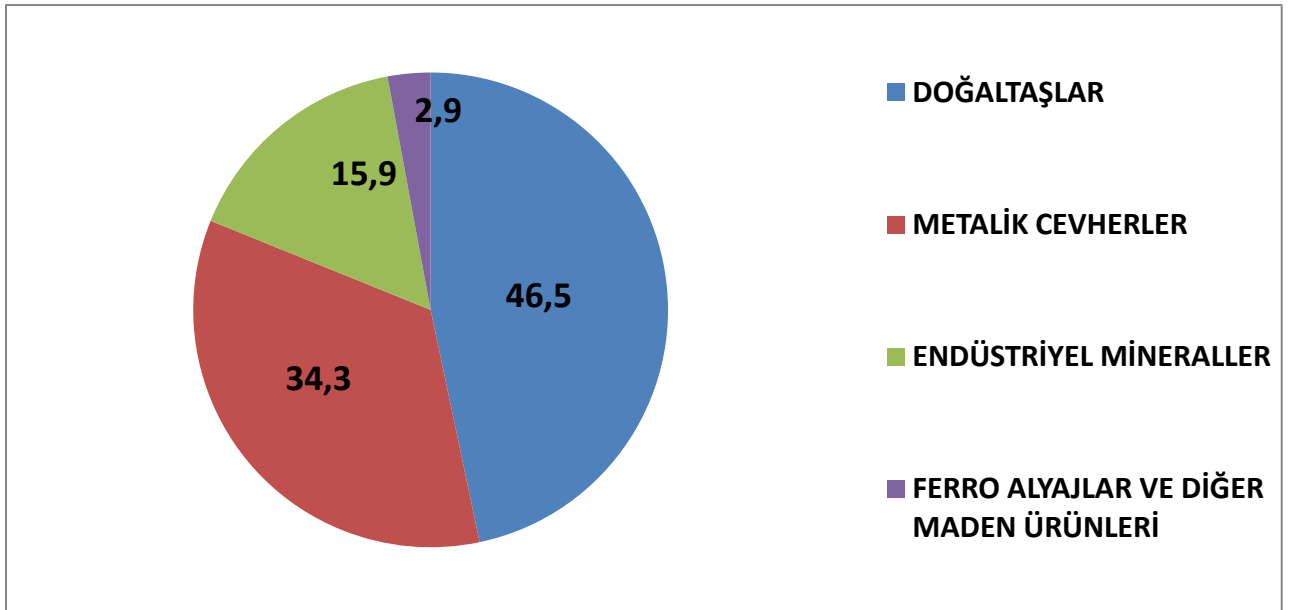
Grafik 1: 2012 Yılı Maden İhracatı Aylara Göre Dağılımı(USD)

Kaynak: TİM

2012 yılında en fazla ihrac edilen maden ürün grupları arasında Doğal Taşlar 7,9 milyon ton ve 1,9 milyar dolarla ilk sırada yer alırken, bu ürün grubunu, 4,6 milyon ton ve 1,4 milyar dolar ile Metalik Cevherler, 7,8 milyon ton ve 663,8 milyon dolarla Endüstriyel Mineraller, 139 bin ton ve 123 milyon dolarla Ferro Alyajlar ile diğer ürünlerin ihracatı takip etmektedir.

Grafik 2: 2012 Yılı Maden İhracatımızın Mal Gruplarına Göre Dağılımı(%)

Bu dönemde, Mermer-traverten ham, kabaca yontulmuş veya blok mal grubu 5.76 milyon ton ve 941,3 milyon dolarla 2012 yılında toplam maden ihracatımız içinde en fazla ihraç edilen ürün olurken, işlenmiş mermer 1,42 milyon ton ve 686,24 milyon dolarla ikinci, Bakır Cevherleri 353,2 bin ton ve 457,4 milyon dolarla üçüncü, Krom Cevherleri 2,12 milyon ton ve 418,7 milyon dolarla dördüncü, İşlenmiş Traverten 413 bin ton ve 217,5 milyon dolarla beşinci ve Çinko Cevherleri 391,5 bin ton ve 189,7 milyon dolarla altıncı sırada yer almıştır.

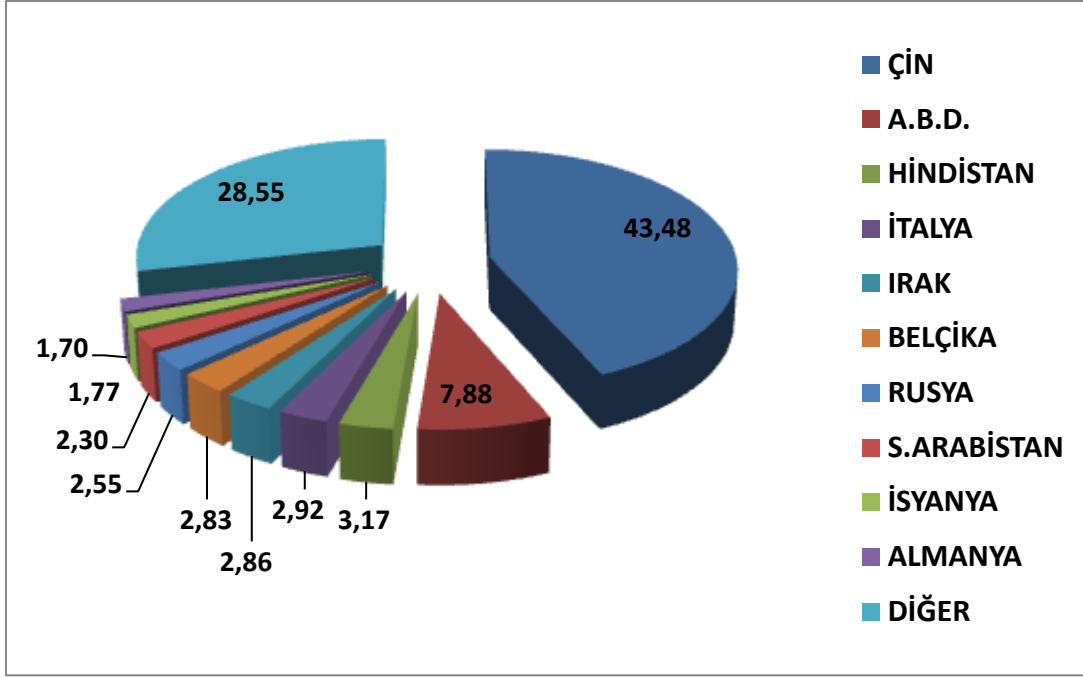
Çin Halk Cumhuriyeti, Hindistan, Tayvan, Güney Kore gibi ülkelerin yer aldığı Diğer Asya ülkeleri 2,12 milyar dolarla 2012 yılında maden ihracatımızın en fazla yapıldığı ülke grupları arasında ilk sırada yer alırken, bu ülkelere yönelik ihracatımızda 2011 yılının eş dönemine göre değerinde %18,4 oranında bir artış kaydedilmiştir.

Avrupa Birliği ülkeleri 797,2 milyon dolarla ikinci (%13,71 düşüş), Yakın Orta Doğu Asya 388,1 milyon dolarla (%14,92 artış) üçüncü, Kuzey Amerika ülkeleri 376,8 milyon dolarla dördüncü (%5,19 artış), Diğer Avrupa ülkeleri 270,6 milyon dolarla (%1,24 artış) beşinci sırada yer almışlardır.

2012 yılında sektör ihracatının gerçekleştirildiği önemli ülkeler arasında, Çin Halk Cumhuriyeti (ÇHC) 1,81 milyar dolarla ilk sırada yer alırken, bu ülkeye olan ihracatımızda bir önceki yılın aynı dönemine oranla %20,67 oranında artış kaydedilmiştir.

ÇHC'yi sırasıyla, 329,3 milyon dolarla ABD (%6,81 artış), 132,6 milyon dolarla Hindistan(%28,22 artış), 122,2 milyon dolarla İtalya (%1,14 artış) ve 119,3 milyon dolarla Irak (%20,73 artış) takip etmiştir.

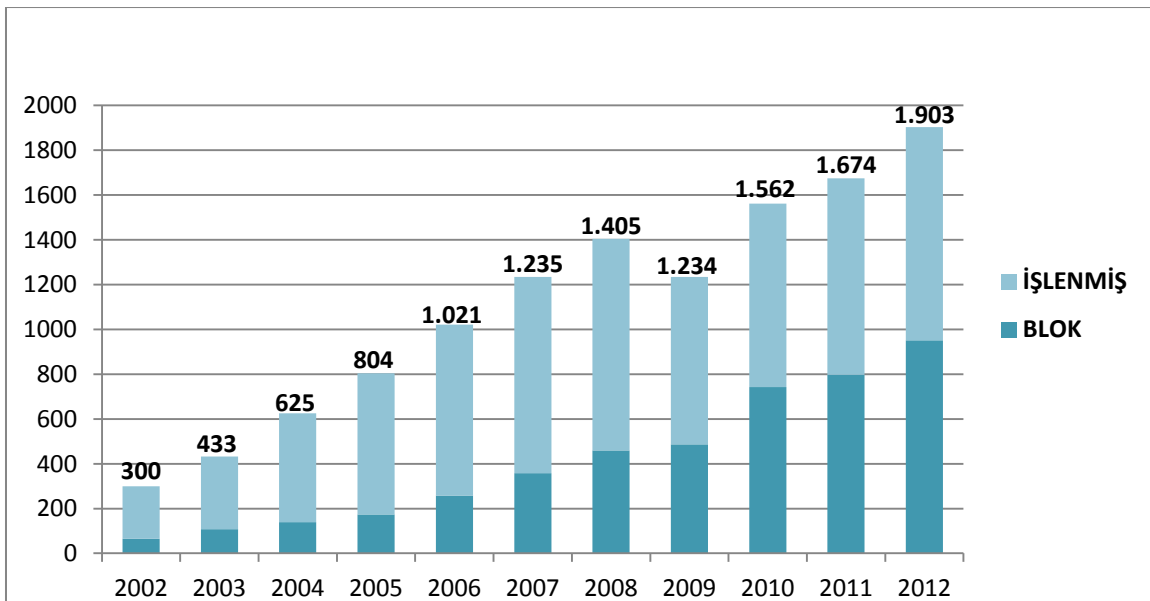
Grafik 3: 2012 Yılı Maden İhracatımızda İlk 10 Ülke

DOĞALTAŞLAR

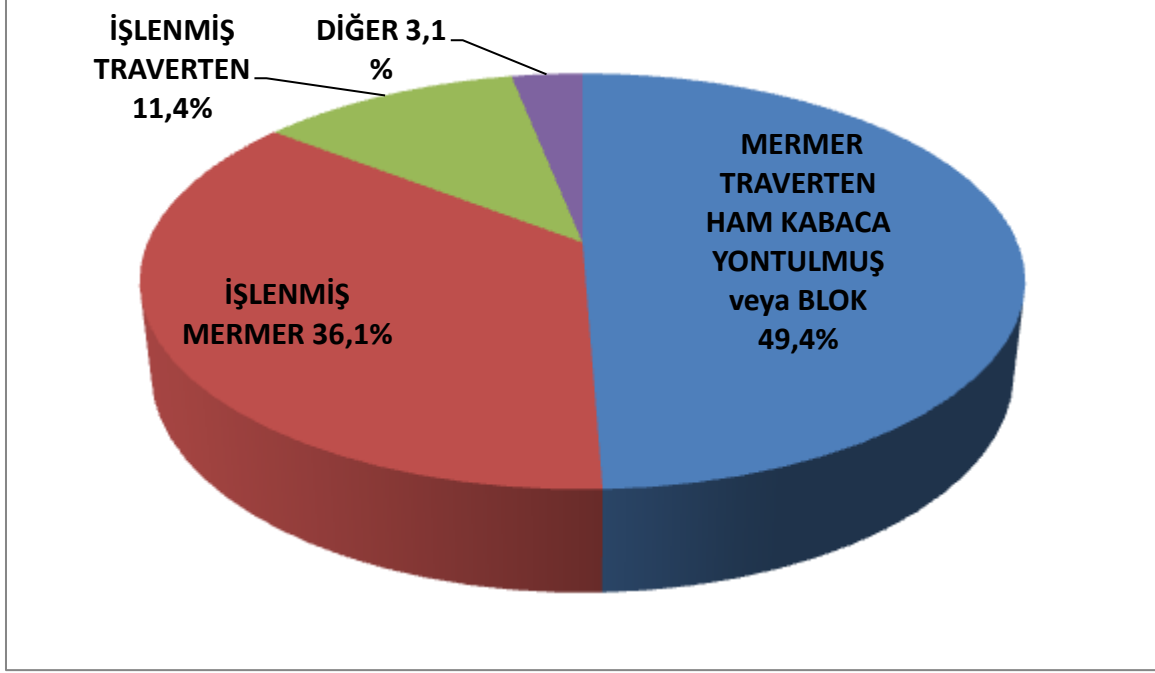
2012 yılında Doğal taş ihracatımız 2011 yılının aynı dönemine göre miktarda %8,6 değerinde %13,68 oranında artışlar kaydederek, 7,9 milyon ton karşılığı 1,903 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Aşağıda bulunan grafikte, son 11 yılda gerçekleşen doğal taş ihracatımız gösterilmektedir.

Grafik 4: 2002-2012 Yılları Doğal Taş İhracatı(Milyon USD)

Dünya doğal taş ticareti potansiyelinin büyük bir kısmını oluşturan işlenmiş ürünler 2012 yılında, doğal taş ihracatımızdan yaklaşık %50,02 pay alırken, ham veya kabaca yontulmuş ürünler ise %49,98 pay almıştır.

Grafik 5: 2012 Yılı Doğal Taş İhracatının Ürün Gruplarına Göre Dağılımı

Söz konusu dönemde, Doğal taş ihracatının yapıldığı ülkelerin başında 782,6 milyon dolarla Ç.H.C. gelmektedir. Bu ülkeye olan ihracatımızda bir önceki yılın aynı dönemine oranla %22,52 oranında artış kaydedilmiştir.

ÇHC'yi sırasıyla, 252,3 milyon dolarla ABD, 100,9 milyon dolarla Irak, 86,7 milyon dolarla Suudi Arabistan ve 50,5 milyon dolarla Hindistan izlemektedir.

Tablo 2: 2012 Yılı Doğal Taş İhracatında İlk 10 Ülke

ÜLKE	2011		2012		% DEĞİŞİM	
	MİKTAR(KG)	DEĞER(USD)	MİKTAR(KG)	DEĞER(USD)	MİKTAR	DEĞER
ÇİN	3.580.309.533	638.746.882	4.172.377.906	782.595.967	16,54	22,52
A.B.D.	421.147.705	236.762.391	449.892.619	252.356.078	6,83	6,59
IRAK	312.488.874	83.576.465	360.099.177	100.994.983	15,24	20,84
S.ARABİSTAN	174.419.792	62.759.041	227.217.081	86.712.559	30,27	38,17
HİNDİSTAN	129.817.835	38.152.086	179.553.989	50.568.507	38,31	32,54
İNGİLTERE	70.216.534	46.474.533	66.848.390	45.458.666	-4,80	-2,19
FRANSA	78.638.922	42.631.686	83.785.689	42.077.045	6,54	-1,30
B.A.E.	52.308.700	29.417.366	66.407.303	41.769.452	26,95	41,99
İSRAİL	94.974.021	35.269.033	227.509.550	37.723.545	139,55	6,96
KANADA	49.530.915	42.939.605	43.033.406	36.649.773	-13,12	-14,65
DİĞER	2.318.083.631	417.392.792	2.031.705.778	426.210.212	-12,00	2,00
TOPLAM	7.281.936.463	1.674.121.880	7.908.430.888	1.903.116.787	8,60	13,68

ÜRÜN BAZINDA İNCELEME

Sektör ihracatı içerisinde 2012 yılında %49,47 ile en büyük payı alan Mermer-traverten ham, kabaca yontulmuş veya blok ihracatı, bir önceki yılın aynı dönemine göre miktarda %15,23, değerinde de %19,95 oranında artış göstererek, 5,76 milyon ton karşılığı 941,3 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Mermer-traverten ham, kabaca yontulmuş veya blok ihracatının en fazla yapıldığı ülkeler arasında ÇHC 777,6 milyon dolarla (%22,76 artış) ilk sırada yer almış, bu ülkeyi 46,7 milyon dolarla Hindistan (%44,28 artış) ve 22,3 milyon dolarla Tayvan (%30,34 artış) takip etmiştir.

Söz konusu dönemde, %36,05'lik payı ile sektör ihracatı içerisinde ikinci büyük grubu oluşturan İşlenmiş mermer ihracatı ise miktarda %10,4 değerinde %10,33 artış göstererek 1,4 milyon ton karşılığı 686,2 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu ürün grubunda ihracat sıralamasında ABD birinci (152,4 milyon dolar, %3,87 artış), Irak ikinci (93,2 milyon dolar, %25,47 artış) ve Suudi Arabistan üçüncü (79,2 milyon dolar, %41,9 artış) olarak yer almaktadır.

İşlenmiş Traverten ihracatımız 2012 yılında, 413,3 bin ton karşılığı 217,5 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu ürün ihracatında bir önceki yıl aynı dönemine göre, miktarda

%8,95 ve değerde %10,47 oranında artış kaydedilmiştir. 95,3 milyon dolarla bu ürün grubunun en önemli pazarı durumundaki Amerika Birleşik Devletleri ithalatını, miktarda %13,01, değerde de %15,08 oranında arttırmıştır. Söz konusu ülkeyi 21 milyon dolarla Fransa ve 16,8 milyon dolarla İngiltere takip etmektedir.

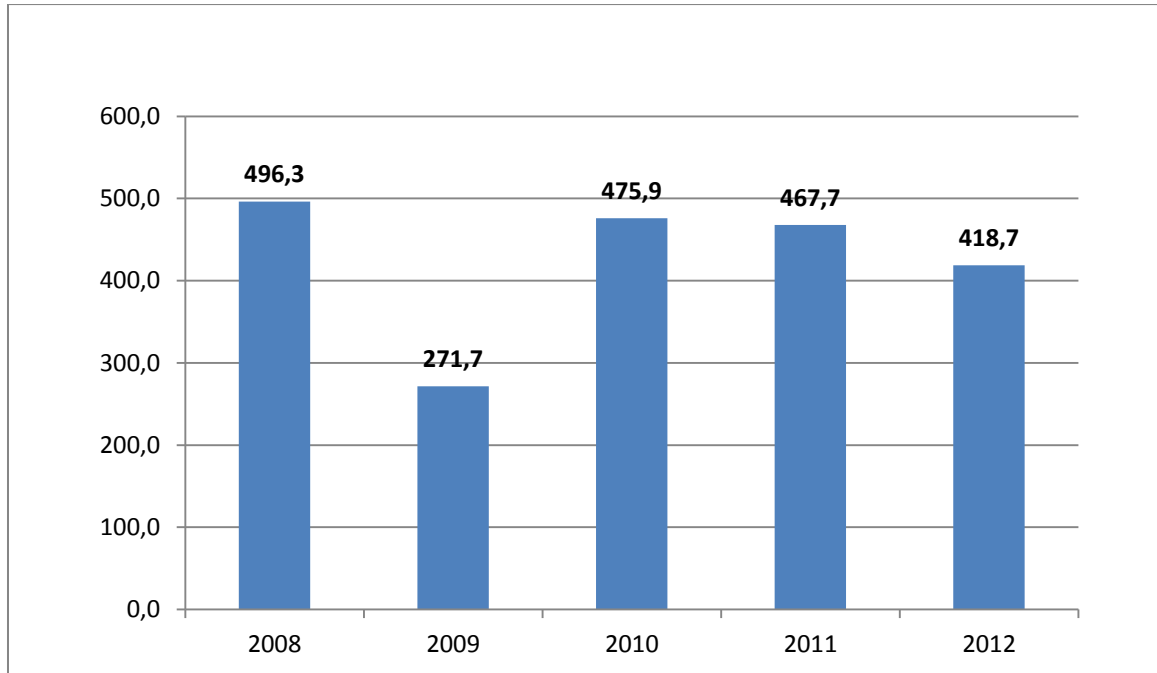
2012 yılında ihracatı yapılan diğer önemli doğal taş ürün grupları İnşaat Elverişli Diğer İşlenmiş Taşlar ile İşlenmiş Granit olmuştur.

KROM CEVHERİ

2012 yılında Krom Cevheri ihracatımız bir önceki yılın aynı dönemine göre miktarda %2,08 değerde de %10,47 oranlarında azalışla 2,12 milyon ton karşılığı, 418,7 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Krom Cevheri ihracatımızda en büyük paya sahip olan Çin Halk Cumhuriyeti'ne yapılan ihracatımız miktarda %0,13 değerde de %6,85 oranında azalarak 1.81 milyon ton karşılığı 361,1 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Krom cevheri ihracatımızda diğer önemli ülkeler sırasıyla İsveç, Rusya Federasyonu, Belçika ve Hollanda'dır.

Grafik 6: Son 5 Yıllık Krom İhracatımız(Milyon USD)

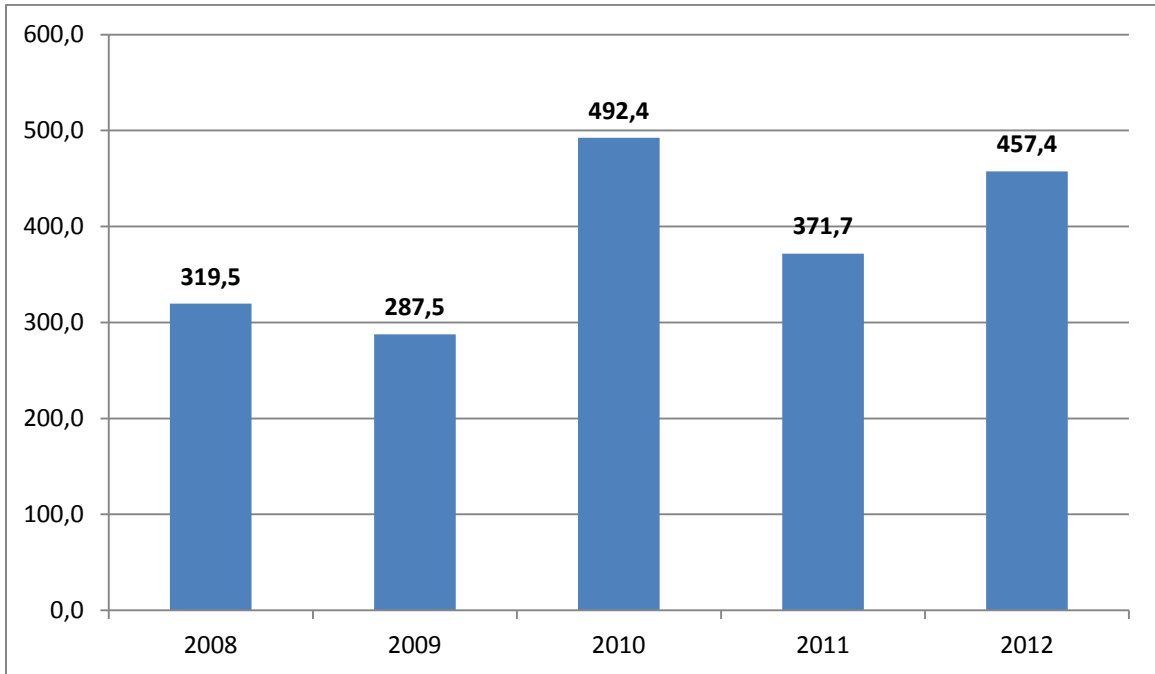

BAKIR CEVHERİ

Bakır Cevheri ihracatımız, 2012 yılında 2011 yılının aynı dönemine oranla miktarda %36,93 değerinde ise %23,06 oranında artış göstererek, 353,2 bin ton karşılığı 457,4 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Bakır Cevheri ihracatımızda ÇHC 276,3 milyon dolarla (%39,36 artış) ilk sırada yer alırken, bu ülkenin ardından 63,7 milyon dolarla Hindistan (%59,31 artış) ve 46,7 milyon dolarla İsveç (%18,33 artış) gelmektedir.

Grafik 7: Son 5 Yıllık Bakır İhracatımız(Milyon USD)

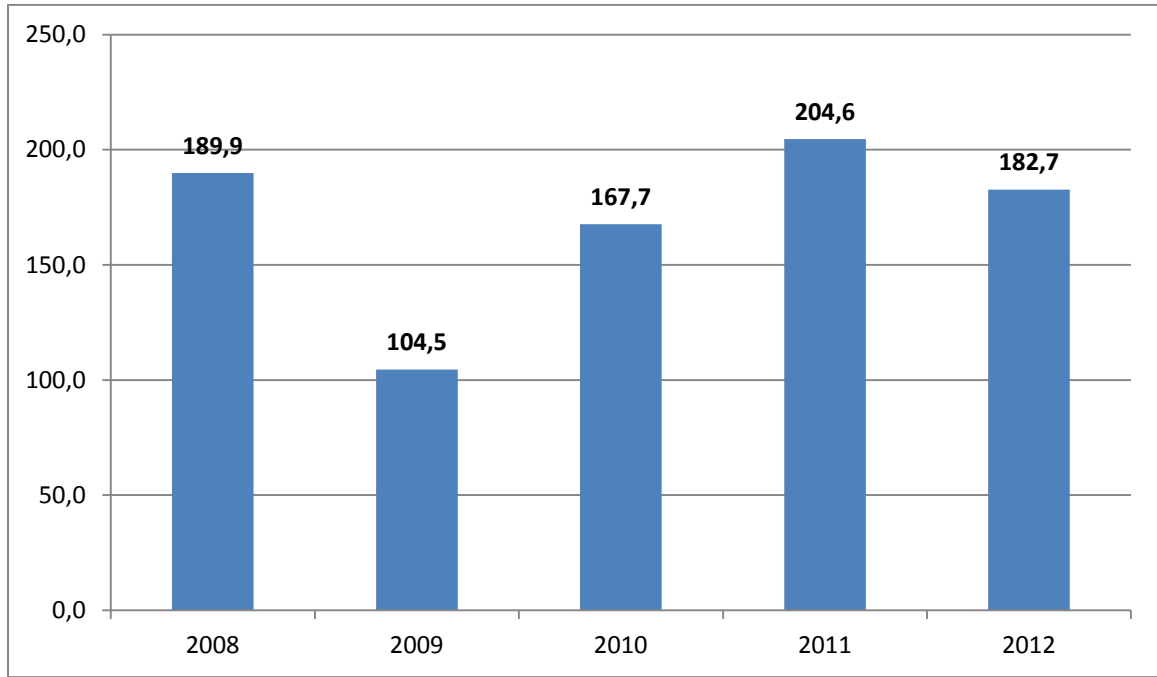

TABİİ BORATLAR ve KONSANTRELERİ

Tabii Boratlar ve Konsantreleri ihracatımız, 2012 yılında 2011 yılının aynı dönemine oranla miktarda %13,92 değerinde de %10,71 oranında düşerek 585,4 bin ton karşılığı 182,7 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Çin Halk Cumhuriyeti, 78,3 milyon dolarla (%14,06 düşüş) ilk sırada, Amerika Birleşik Devletleri 21,5 milyon dolarla ikinci (%20,63 düşüş), Tayvan 18,5 milyon dolarla (%2,22 düşüş) üçüncü sırada yer almışlardır.

Grafik 8: Son 5 Yıllık Tabii Boratlar ve Konsantreleri İhracatımız(Milyon USD)

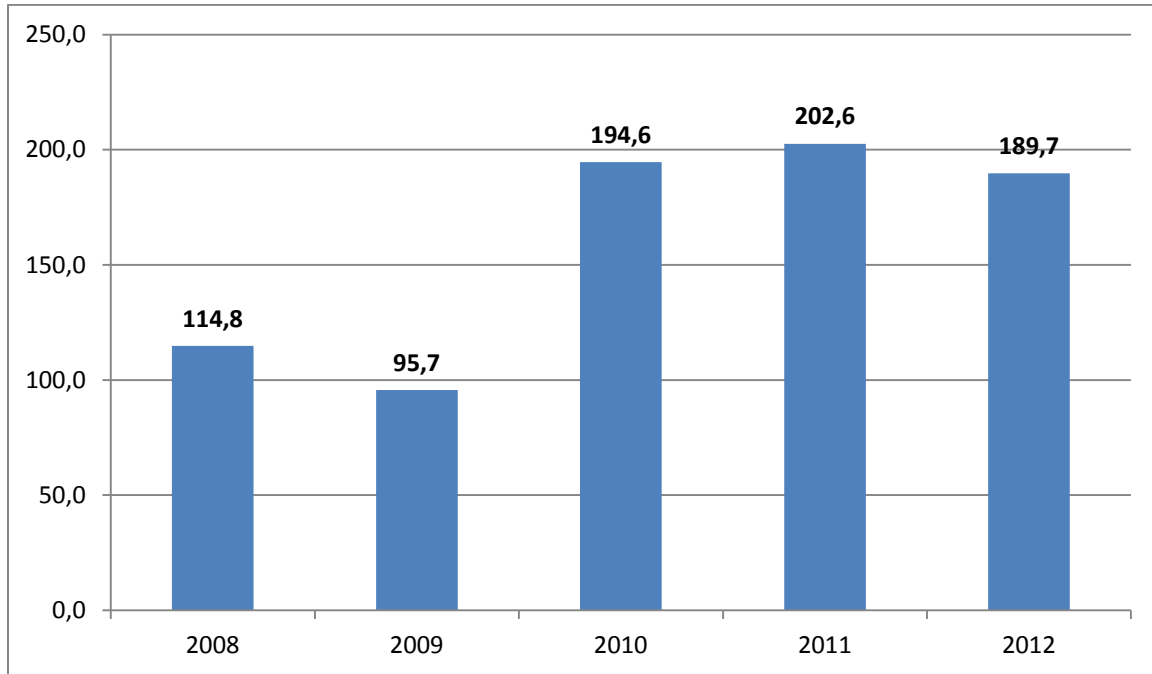

ÇİNKO CEVHERİ

2012 yılında Çinko Cevheri ihracatımız, bir önceki yılın aynı dönemine göre miktarda %23,87 oranında artış ve değerinde %6,35 oranında azalışla, 391,5 bin ton karşılığı 189,7 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Çinko Cevheri ihracatımızda Belçika 68,5 milyon dolarla (%20,39 artış) ilk sırada yer alırken, bu ülkenin ardından 61 milyon dolarla (%41,38 artış) ÇHC ve 8,8 milyon dolarla (%18,67 azalış) Almanya gelmektedir.

Grafik 9: Son 5 Yıllık Çinko İhracatımız(Milyon USD)

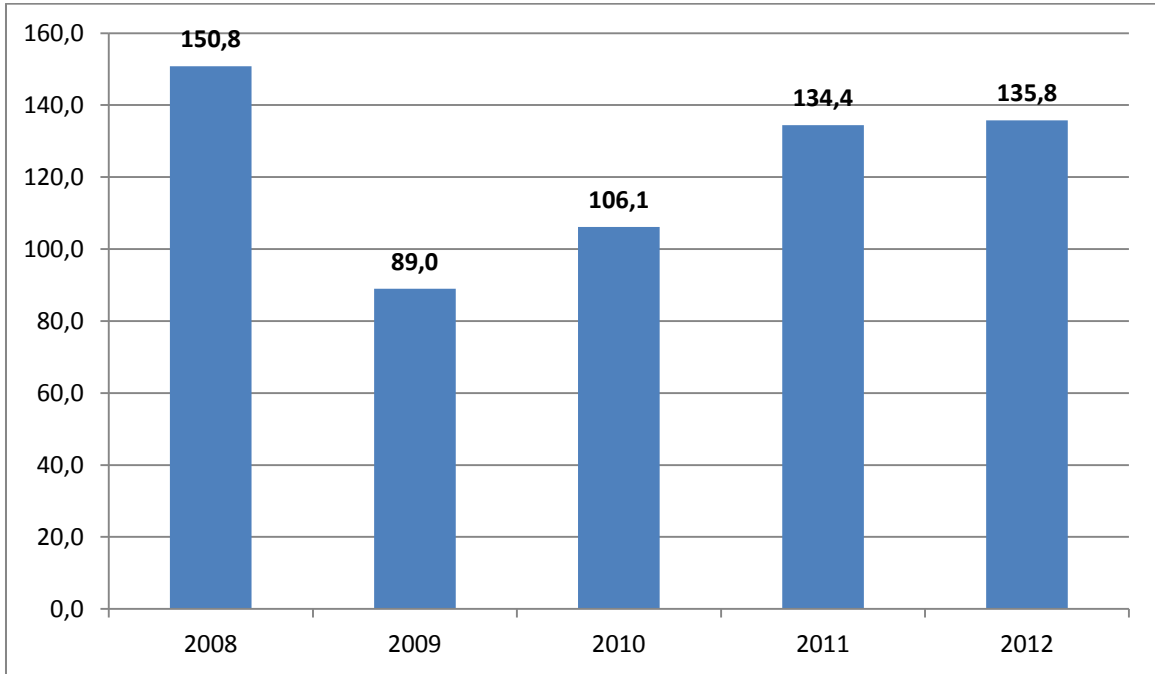

FELDSPAT

Feldspat ihracatımız, 2012 yılında 4,1 milyon ton karşılığı 135,8 milyon dolar seviyesinde gerçekleşerek, 2011 yılının aynı dönemine göre miktarda %4,65 değerinde de %1,06 oranında artış göstermiştir.

İtalya, değerinde %9,36 düşüğe rağmen, 53,1 milyon dolar ile 2012 yılında Feldspat ihracatı gerçekleştirdiğimiz en önemli ülke olurken, İspanya'ya 19,3 milyon dolar (%5,15 düşüş), Rusya Federasyonu'na 15,6 milyon dolar değerinde feldspat ihracatı yapılmıştır.

Grafik 10: Son 5 Yıllık Feldspat İhracatımız(Milyon USD)

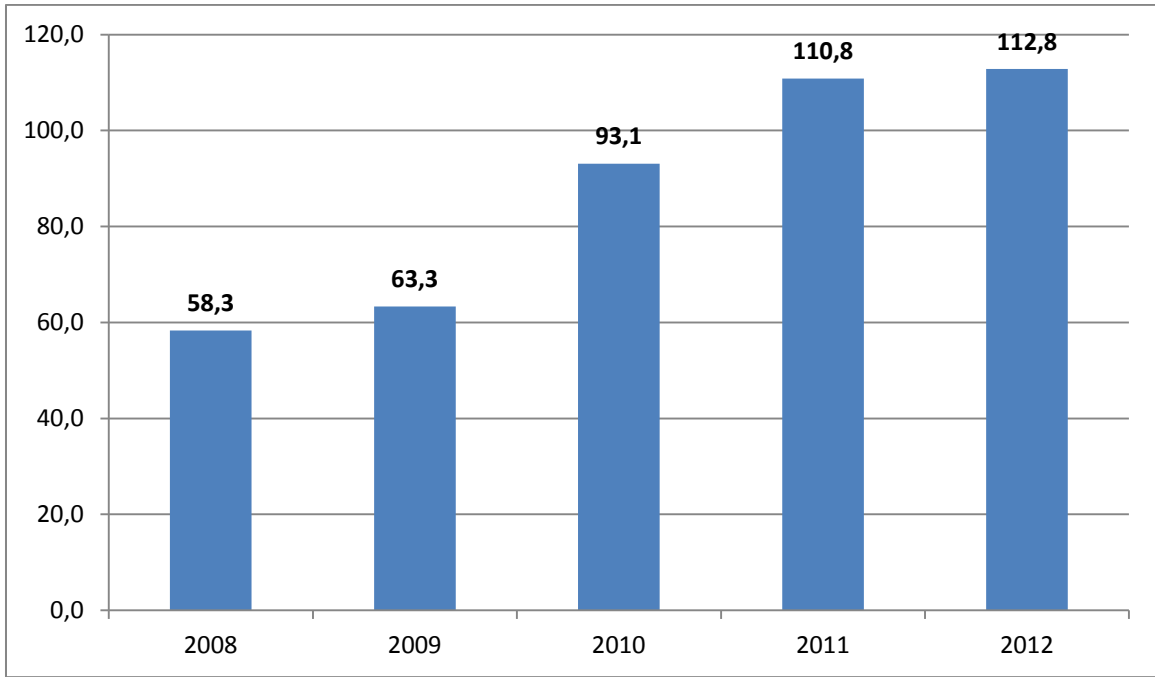

FERROKROM

Ferrokrom ihracatımız 2012 yılında, bir önceki yılın aynı dönemine göre miktarda %76,68 oranında artış değerinde ise %1,84 oranında artışla 132,6 bin ton karşılığı 112,8 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Amerika Birleşik Devletleri 36,2 milyon dolar (%35,98 artış), İtalya 13,9 milyon dolar (%74,57 artış), Belçika 13,5 milyon dolar (%3,27 artış) ferrokrom ihracatımızın yapıldığı önde gelen ülkeler olurken Kanada, Hollanda, Tayland ve İspanya diğer önemli pazarlarımız olmuştur.

Grafik 11: Son 5 Yıllık Ferrokrom İhracatımız(Milyon USD)

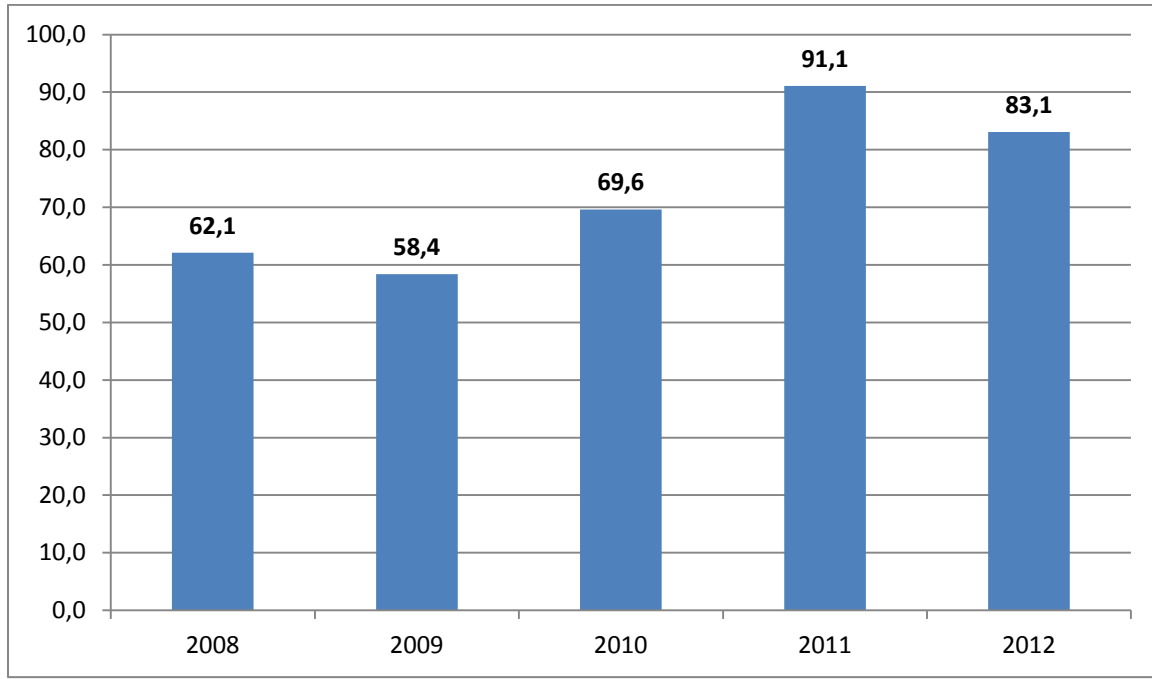

MANYEZİT

Manyezit ihracatımız, 2012 yılında bir önceki yılın aynı dönemine göre miktarda %22,8 artış değerinde ise %8,83 oranında düşüş kaydederek, 339,6 bin ton karşılığı 83,1 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Sektörün en önemli pazarı durumundaki Avusturya'ya 37,9 milyon dolar (%7,19 düşüş), Almanya'ya 8,8 milyon dolar (%7,66 artış) ve Ukrayna'ya 7,3 milyon dolar (%4,51 artış) ihracat gerçekleşmiştir.

Grafik 12: Son 5 Yıllık Manyezit İhracatımız(Milyon USD)

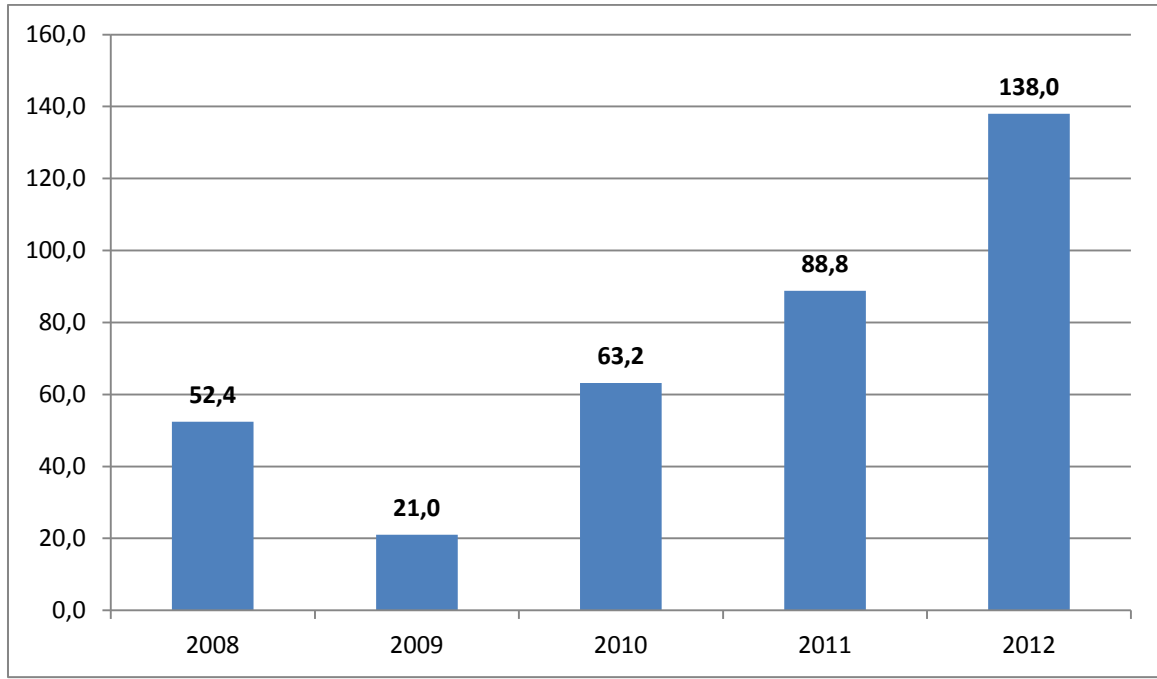

KURŞUN CEVHERLERİ

Kurşun Cevheri ihracatımız, 2012 yılında bir önceki yılın aynı dönemine göre miktarda %47,40 artış değerinde ise %55,41 oranında artış kaydederek, 95 bin ton karşılığı 138 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Sektörün en önemli pazarı durumundaki ÇHC'ye 102,8 milyon dolar (%28,8 artış), Fas'a 16,7 milyon dolar (%1438 artış) ve İtalya'ya 7,6 milyon dolar (%100 artış) ihracat gerçekleşmiştir.

Grafik 13: Son 5 Yıllık Kurşun İhracatımız(Milyon USD)

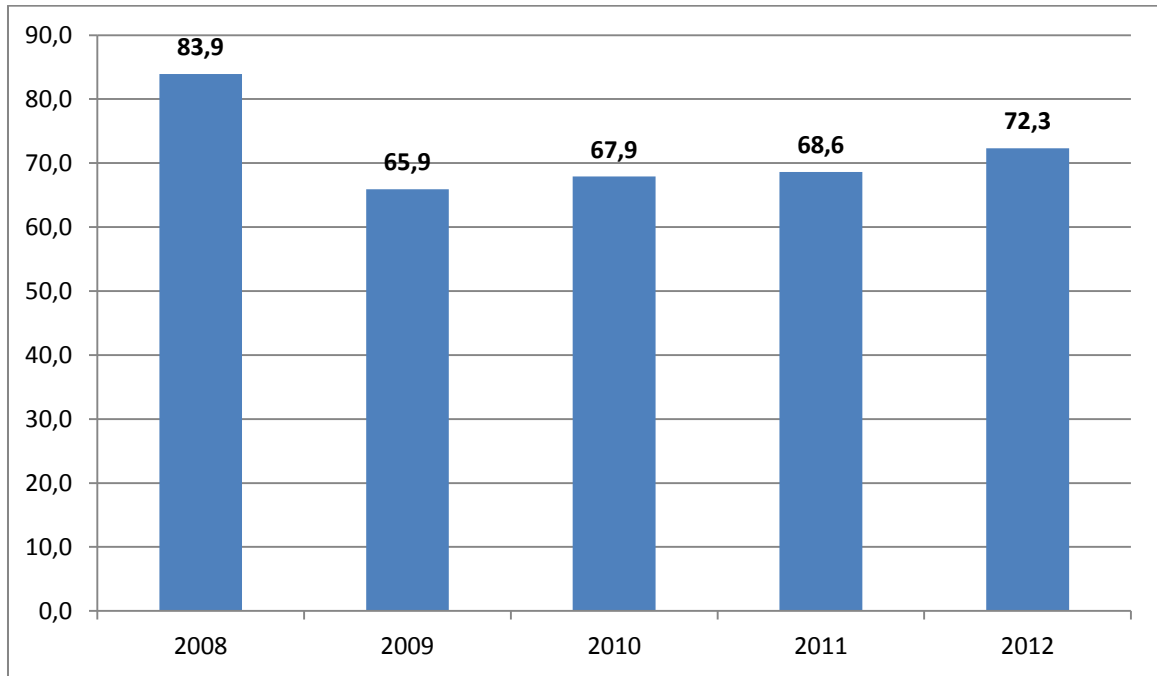

ALÇI TAŞI, ALÇILAR

2012 yılında Alçı Taşı ihracatımız, bir önceki yılın aynı dönemine göre miktarda %7,02 artış, değerinde ise %5,38 oranında artışla, 875 bin ton karşılığı 72,3 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Rusya Federasyonu 22,1 milyon dolar (%23,18 artış), Ukrayna 12,5 milyon dolar (%4,41 artış), Mersin Serbest Bölge 8,5 milyon dolar (%17,42 artış) alçı taşı ihracatımızın yapıldığı önde gelen ülkeler olmuştur.

Grafik 14: Son 5 Yıllık Alçı Taşı, Alçılar İhracatımız(Milyon USD)

KUVARS, KUVAZİT

2012 yılında kuvars kuvarzit ihracatımız, bir önceki yılın aynı dönemine göre miktarda %5,76 değerinde de %12,58 oranında artışla, 343 bin ton karşılığı 42,7 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

İsrail 15,7 milyon dolar (%26,5 artış), İspanya 6,2 milyon dolar (%0,3 artış), A.B.D. 5,6 milyon dolar (%99,27 artış) kuvars kuvarzit ihracatımızın yapıldığı önde gelen ülkeler olmuştur.

Grafik 15: Son 5 Yıllık Kuvarz, Kuvarsit İhracatımız(Milyon USD)

